СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 238. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 11 жовтня, 1934.

VOL. XLII. No. 238. Jersey City, N. J., Thursday, October 11, 1934. THREE CENTS.

ЗАКЛИКАЮТЬ ЮНІЇ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ФАШИЗМУ

САН ФРАНСІСКО. — На конвенції Американської Федерації Праці виступив з промовою представник англійських промислових юній, Волтер МекЛенон Ситрін, ґенеральний секретар Британського Юнійного Конґресу, та в своїй промові закликав американські юнії до боротьби проти фашизму.

Бесідник заявив, що нині уряд захопили під свою владу промислові юнії в Росії, Німеччині, Австрії й Італії. Він говорив далі, що нині вже нема страху, щоби зорганізовані робітники далися здурити комуністам. Тому одиноку небезпеку з того боку представляє фашизм. У цілій Европі комунізм уже зломаний, і нині там іде боротьба між демократією та фашизмом. Американське робітництво, говорив бесідник, повинно дати демократії всяку допомогу, моральну й матеріяльну.

Промова англійського делеґата викликала серед делеґатів велике одушевлення: всі встали й довгими оплесками витали делеґата. Відповідаючи на привіт англійського делеґата, Вилієм Ґрін, президент Федерації Праці, запевняв бесідника, що його промова трафляє до переконання американських робітників, які бачать, що й в Америці назріває ця сама боротьба демократії з фашизмом. Він пригадав при тому на традиційно вороже становище Американської Федерації Праці до фашизму й комунізму.

Справа бойкоту німецьких товарів.

Виступ англійського делеґата мав велике значіння з огляду на іншу точку нарад конвенції, а саме на справу бойкоту німецьких товарів.

Про вислід бойкоту, зарядженого попередньою конвенцією Федерації Праці, конвенція дістала звіт спеціяльного комітету, котрий розсліджував поступ, зроблений бойкотовою акцією. Звіт каже, що бойкот Німеччини був успішний, та закликав конвенцію піднести ще раз протест американського робітництва проти душення робітничих юній націстичним урядом Німеччини. На думку комітету, конвенція повиннаб ухвалити резолюцію, котрою заповідається Німеччині ведення бойкоту німецьких товарів так довго, поки німецький уряд не освободить наново німецьких робітників.

Пропозицію відослано до резолюційного комітету.

УРЯД КУПУЄ ВИСНАЖЕНУ ЗЕМЛЮ.

ВАШИНҐТОН. — Ґарі Л. Ґопкинс, адміністратор допомоги, подав до відома, що федеральний уряд купує міліон акрів землі, котрої управа не виплачується. Є це або земля виснажена довгою управою, або земля, що зовсім не надається до поплатної управи.

Уряд думає обернути цю землю на парки, ліси, резервації для звірят та Індіян, а фармерів, що живуть на ній, переселити в інші околиці. Для тих, котрі не захочуть далі фармерувати, уряд буде старатися знайти іншу роботу.

НЮ ДЖЕРЗІ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИДАЧІ ГАВПТМАНА.

НЮ ЙОРК. — Ґовернор стейту Ню Джерзі уже підписав офіціяльне домагання до стейту Ню Йорк на видачу Бруна Ріхарда Гавптмана як підозреного за викрадення й убивство дитини летуна Линдберґа.

Оборона Гавптмана буде противитися видачі Гавптмана на суд до стейту Ню Джерзі. З огляду на це домагання нюйорська прокураторія відкладає процес проти Гавптмана до вирішення питання видачі.

ЗНОВ СУД ПРОТИ „НАЙРИ".

ЯЗУ СИТІ (Місісіпі). — Федеральний суд відкинув домагання федерального уряду видати судову заборону проти місцевих торговців деревом, котрі не хочуть придержуватися кодексу для цього промислу.

Промисловці не слухали спеціяльно тих постанов кодексу, котрі встановляли ціни на дерево.

Рішення суду підриває діяльність федерального уряду відбудови краю.

ПОЛІЦІЯ НАЙМАЛА ВТІКАЧА З ТЮРМИ.

СИРАКЮЗ (Ню Йорк). — В одному місцевому поліцаєви, котрий від двох літ мав обовязок стерегти дітей при переході вулиці коло школи, розпізнано Пітера Биші, котрий утік був у 1927 році зі Східньої Вязниці у Філаделфії, де він відбував досмертну кару за вбивство.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ ФАШИСТІВСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Проти ґрупи італійських студентів, присланих сюди з Італії до ріжних американських шкіл, вибухають студентські демонстрації. Були такі демонстрації в Ситі Каледж та у Пристонському університеті.

IS THERE FAMINE IN UKRAINE UNDER SOVIETS?

NO SIGNS OF FAMINE ARE FOUND ON 800-MILE TRIP THROUGH UKRAINE,— The "New York Times" correspondent wires from Ukraine.

TELLS OF MISERY FOUND IN RUSSIA— Harry Goldstein, back from Native Land, says, in "Elizabeth Daily Journal", conditions counld not be worse.

RUSSIA IS AFFLICTED WITH A SOMBRE CURSE OF FAMINE— M. Giuseppe Motta, the Swiss delegate to the League of Nations, says at the League of Nations Assembly.

RUSSIAN PEASANTS ON SHORT RATIONS.

But No Signs of Famine Are Found on 800-Mile Trip Through Ukrainia.

COLLECTIVE FARM FEASTS.

By HAROLD DENNY.

Special Cable to The New York Times.

ZAPOROZHYE, Ukrainia, Oct. 7. —This correspondent is traveling through the principal grain regions of the Soviet Union to check reports published abroad that a new famine exists or impends. Thus far no famine has been found nor an indication of famine in the year to come, though many peasants must draw in their belts and eat food they do not like until the 1935 harvest.

Not one of all the peasants interviewed on an 800-mile journey made by train, automobile, farm wagon and on foot believes there will be actual starvation in his neighborhood this Winter. Of course the trip is only begun and thousands of miles are yet to be covered before all the regions which are reputedly worst affected by the drought are visited.

FEAST AT COLLECTIVE FARM.

On a trip through an area about twenty miles north of here, peasants, interviewed in railway stations and in the "hard" cars of rural railway trains, said they were in grave danger. This correspondent found the grain crop very seriously diminished though not destoyed, a fair crop of other produce and in the evening, at the end of a hard day of going from farm to farm, he feasted on milk and honey, milk from contented collectivized cows and honey fresh from the hives of Bolshevik bees on a big collective farm.

These delicacies were served at the end of a meal of a tasty salad of tomatoes, pickles and onions, roast duck and fluffy potato souffle, much better prepared than in Moscow hotels, washed down with the Ukrainian national drink, slivyanka, a liquor made from plums, tasting non-alcoholic though with a mule's kick in every swallow.

This correspondent guessed the collective farm leadership had spread themselves at a minute's notice to produce this Lucullan banquet and did not for a minute imagine that such a meal was the daily fare of the agricultural workers through all he saw—and he saw hundreds—were smiling and well nourished. Yet there was a meal eloquent in itself and this correspondent, feeling somewhat hungrier than guilty, did it full justice.

(THE NEW YORK TIMES, Monday, October 8, 1934.)

TELLS OF MISERY FOUND IN RUSSIA

HARRY GOLDSTEIN, BACK FROM NATIVE LAND, SAYS CONDITIONS COULD NOT BE WORSE—MANY WOULD LEAVE IF THEY COULD.

The paradoxical story of a land where everyone has a job and gets fairly good pay, yet where the great majority lack decent food, clothing, and living accomodations, was told to-day by Harry Goldstein, of 345 Pennington street, manager of the Markon Garment Company, in the old Durant Building.

Mr. Goldstein returned recently from a visit to Russia, where he was born and where his parents and sisters still live.

"I don't see how conditions could be worse than they are now," said Mr. Goldstein. "There are 168,000,000 people in Russia, they say. If other countries would let them in and Russia would permit them to leave, I think 150,000,000 would emigrate, Communists or no Communists.

"Everybody is working, and getting perhaps 150 rubels a month for an ordinary job. But they can't buy anything with their rubels. A pair of good shoes may cost 150 to 200 rubles—a whole month's pay. Bread is 2 rubles a pound.

"They say that in the cities conditions are better than they were a couple of years ago. There is bread, though not enough. But many famillies have no meat on their tables for months at a time. An average meal for the working class may consist of bread and a cup of tea, sweetened with synthetic candy because they cannot afford to buy sugar.

"Things were bad enough in the larger cities I visited—Moscow, Leningrad, Kief and Odessa. I couldn't describe the poverty I saw in a small town. People were making a meal on ordinary grass cut up and boiled for soup. Living accomodations are not decent anywhere. A family of the working class never has more than one room. If it is a sizable room it is supposed to accomodate a family of seven or eight. Inspectors will come around at night to make sure that the full number of people are using it. If they find less they will tansfer the family to a smaller room.

"The people are not healthy because of the poor diet. At one town where there are mineral springs and where the sick are sent to recover, there were more than 80,000 people in one month, I was told. They slept in the streets or in the yards because there was no place to put them.

"Things are a little better for members or the Communist party. They get lower prices in the stores and special privileges. Those who have important jobs ride around in Lincolns and live well. But they don't take everybody into the party. A man has to prove that he is for the party and is working for it. Even after he is admitted he may be thrown out without a hearing if some informer turns in a report against him.

"Everywhere people are dissatisfied, but they are afraid to talk. In my parent's house at Kief my own father and brothers were afraid to give me any information about conditions in Russia. They hushed me when I started to talk about it. Only when we went for a walk in the woods or the country would they tell me anything.

"Visitors from other countries can live well in Russia—after they catch on to the system. At first I turned in my dollars at the government bank, and paid 89 cents for each rouble. With the very high prices I would have been "broke" in no time. Then my family told me about the speculators. I met one on the street, and exchanged one dollar in American money for thirty-eight roubles. Later I got as high as fifty roubles for a dollar. At that rate an American tourist could live in good style at a hotel for $1,000 a year. But not many could afford it if they paid the official government price of 89 cents for one rouble.

"It is easier to buy roubles from the bootleg speculators than it was to buy a drink during prohibition. The government looks the other way, because every dollar spent in Russia comes to the government in the end and it needs the dollars and other foreing currencies to use in foreign trade. With roubles it can buy practically nothing outside of Russia.

"They are very strict about sending money in to Russia, however. I have been sending money to help my family for years, and the dollars must be credited to their account at the government stores, not sent to my relatives themselves. They can only get the official rate of exchange.

"They are very strict, also, about taking roubles from the country. That is not allowed, and a traveller is not allowed to take out more American dollars or more of any foreing currency than he had when he entered Russia. When I left, after searching my wallet for roubles, they took from me a quantity of notes in English that I had made during my stay. They said I could not take them with me until they had been read, and that the customs official who reads English would not be on duty for two hours.

"Since my boat left in twenty minutes, I could not wait. Anyway, I knew that after they read what I had written about Russia they would not return my notes."

(ELIZABETH DAILY JOURNAL, Wednesday, September 12, 1934.)

"The New York Times," of Tuesday, September 18, 1934, reporting on the League of Nations Committee voting on the admission of Soviet Russia to the League, states:

"The speeches of opposing delegates were heard in deep silence in which might be traced a certain sympathy because everyone present knew that, however strong might be the arguments, the outcome was already settled."

As Giuseppe Motta, of Switzerland, finished his speech, "the whole audience applauded him as, shaking his head sorrowfully, he resumed his seat."

In his speech Mr. Motta said:

"Russia is afflicted with the sombre curse of famine. Impartial observers wonder whether this is purely a natural phenomenon or whether it is a consequence of an economic and social system vitiated in its very root."

In his concluding remarks Mr. Motta said:

"Ukrainia and other countries will still enjoy the interest of men of good-will...

"The sympathies of civilized mankind will follow the heroes, who defend their life and their liberty."

— — — — — —

For fuller discussion of the problem read: FAMINE IN UKRAINE. Published by the United Ukrainian Organizations of the United States, New York, 1934.

(P. O. Box 122, Hudson Terminal, New York City.)

ХОРВАТСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР УБИВ АЛЕКСАНДРА, КОРОЛЯ ЮГОСЛАВІЇ

МАРСИЛІЯ (Франція). — Сотки тисяч людей вибралися на вулиці міста, щоби приглянутися параді, яку французький уряд задумав влаштувати югославському королеви Александрови, котрий прибув з Білгороду на военнім кораблі „Дубровнік", щоб закріпити дружбу між Францією і Югославією, а зокрема, щоби зближити Югославію до Італії. Була це в очах Франції дуже велика політична місія, яка мала скріпити французькі впливи в Европі. Тому саме придумано величаве приняття. Корабель короля Александра супроводжала французька фльота. Ціле місто Марсилія було удекороване святочно. Таксамо удекоровано залізничі двірці, якими король мав переїжджати. Замовлено спеціяльні кімнати в найкращім готелі й спеціяльно їх прикрашено та заповнено найдорожчими та найкращими цвітами. А на привитання короля виїхали до Марсилії найвищі державні достойники та ґенерали. Та як тільки король Александер вступив на французьку землю і всів до автомобілю та з усміхом дякував масам за оклики „Хай жиє король!", впали стріли і король, непритомний і скрівавлений, зсунувся з сидження — вже неживий. Французький міністер справ заграничних, Люї Барту, років понад 70, що хотів заслонити короля своїми грудьми, зістав теж постріляний і відвезений до шпиталю, де помер від ран, допитуючися ще перед самою смертю про стан здоровля короля. Йому не сказали правди, подаючи, що королеви вже поліпшилося.

Петру Калеман, Хорват, убивником.

Як рознеслися перші стріли, ніхто не зорієнтувався, що це сталося. Уряд поробив усі заходи, щоб забезпечити короля Александра перед замахом. На передодні приїзду короля увязнено всіх тих, котрих югославська поліція підозрівала, що вони могли би внести заколот у візиту короля. Та хоч увязнено сотки осіб, між підозрілими іменами не було імени Петру Калемана, котрий недавно приїхав до Франції з Загребу, столиці Хорватії. А саме він передерся через кордон поліції й кричав „Хай жиє король" і з тим криком приблизився в одній секунді до автомобіля, в котрім їхав король, та почав стріляти. Коли Калемана порубано шаблями й він покотився на землю, то стріляв ще з землі й поранив поліцаїв та декого з публики. Поліція й товпа добили його на місці. Ті, що пильнували короля, думали, що це стріляла божевільна людина. Та виявилося, що Калеман був хорватським революціонером і належав до терористичної партії.

За що вбито короля?

Вбитому королеви Александрови приписують багато добрих особистих прикмет. Особливо підносять його відвагу. Був він добрим вояком і приміром хоробрости. Був навіть ранений підчас війни. За те, що він так завзято боровся проти центральних держав, цінили його в Франції дуже високо. Був він теж доволі зручним допльоматом, як це признавали такі державні мужі як Клемансо і Ллойд Джордж. Та в правлінню Югославією був він автократом-диктатором. За це його зненавиджено й названо тираном. Особливо зненавиділи його Хорвати і Словінці, себто ті братні народи, що по світовій війні відорвалися від давньої Австро-Угорщини і злучилися з рідними братами-Сербами. Хорвати, що не жили разом з Сербами яких 1,000 років, виросли в іншій ніж Серби культурі. Вони є католиками, а Серби православними. Хорвати вживають латинки, а Серби кирилиці. Та Серби на те все не зважали, а давали Хорватам до пізнання, що вони повинні бути вдячні Сербам, що вони окупили їм волю своєю кровю. І почали визискувати Хорватів економічно та не допускати їх до урядів і представництва в парляменті в тім числі, яке їм припадало. Серби не хотіли теж погодитися надати Хорватії автономію, а король Александер ту політику попирав і розвязував сербсько-хорватський конфлікт по диктаторськи. Отой режім коштував Хорватів величезні жертви. Між іншим убито їх найбільшого селянського провідника, загально в світі шанованого М. Радіча. Отсе й довело до того, що Хорвати почали братись і собі до терористичних актів.

Вбито заходами терористичної ґрупи.

Досі ще не знати цілком певно, чи вчинок Калемана є його особистим учинком, чи виконаним з наказу терористичної хорватської ґрупи. Назагал панує переконання, і є на це познаки, що це було діло ґрупи. Хортати боряться за свої права головно законними засобами. Але існує теж партія терористична, на чолі якої стоять д-р Павеліч і д-р Перчіч. Ота ґрупа мала свій осідок давніше у Відні, а тепер перебуває в Італії й звідтам кермує терористичною акцією в Югославії. Вона то доконала вже багато політичних убивств, убиваючи Сербів у відплату за вбивства Хорватів. Найчастіше вживала тої методи, що підкладала бомби під поїзди, котрими їхали особи, яких вона хотіла вбити. Кажуть, що Калеман належав до цеї ґрупи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число в пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЖДИЙ ДУМАЙ, ЩО НА ТОБІ...

Це відзиваемося до старої ґенерації. До тих, що завдяки їх трудам, посвяті й жертвенности ми збудували українське життя в Америці. Та в першу чергу звертаемося до тих, що є членами нашої організації, що є читачами нашої ґазети. Ми вважаемо їх випробуваними народніми робітниками, що розуміють вагу хвилі й потребу скріплення нашої організації новими силами, новими членами, головно з молоді. На них найбільша надія У. Н. Союза. І тому останне наше слово в отсій Ювилейній Союзовій Кампанії є звернене до ветеранів нашої організації, до тих батьків і матерей, що зросли з У. Н. Союзом і „Свободою" і що дорожать тим усім, що та організація і її орган собою уявляють.

Не будуть затверджені надовго національні, культурні й економічні здобутки нашої іміґрації в Америці, якщо не буде певної й славної будуччини для У. Н. Союза. А та будуччість буде запевнена, якщо старше покоління захоче вжити ще одних великих зусиль, щоби за нашого життя оживити нашу організацію новим елементом. А це можливо й легко зробити. Тільки треба цього хотіти. Треба кождому з нас перенятися тим Франковим духом, який нас навчає поводитись у народніх справах в такий спосіб, неначеб це від нас самих, від праці й посвяти кождого з нас зокрема, залежала дальша наша будучність, дальше наше національне життя. В пристосованню цього до нашого У. Н. Союза, якщо можна дозволити собі на таке порівнання, це значить, що й кождий з нас, Союзовців, мусить поставитись до Ювилейної Кампанії в такий спосіб, що від того, що він придбає чи зробить у тій кампанії для У. Н. Союза, залежатиме його дальша будучність, а з ним і життя та розвій цілої нашої еміґрації в Америці.

Очевидно, що це повинен теж зрозуміти кождий Українець в Америці, без огляду на те, чи він є членом У. Н. Союза. І ми певні, що більшість нашої свідомої іміґрації так глядить на акцію в справі придбання нових членів до У. Н. Союза. Тому не так важко Союзовцям підійти до нашого громадянства й переконати його в тім, що кождий добрий Українець повинен стояти в У. Н. Союзі. А хто застарий до такого членства, той повинен вписати до Союза принайменше своїх дітей, яких, Богу дякувати, всюди повно і які вже у великій мірі є дозрілого віку. Щойно тоді, як кождий Союзовець поставиться в такий спосіб до У. Н. Союза та його ідеї, Ювилейна Кампанія закінчиться великим триюмфом. А цей триюмф це буде побіда національної української ідеї, для якої У. Н. Союз побудовано й для якої він жие і хоче жити.

БОЛЬШЕВИКИ І ШВАЙЦАРІЯ

(УП) В наступному подаемо в дослівному перекладі промову швайцарського делеґата до Союзу Націй, Мотти, виголошену в політичній комісії Союза, яка приймала большевиків до Союза.

„Становище Швайцарської Союзної Ради до прохання приняти до Союза Націй совітських республик відоме. Одні те становище критикують, а інші боронять. Воно суперечить переконанням великої більшости делеґацій, а особливо намірам трох тут заступлених великодержав. Тому те становище треба обґрунтувати та додати до нього деякі вияснення. Я спробую це зробити з великою поміркованістю, бо це додасть моїм арґументам більшої переконливої сили. Одначе я хочу бути зовсім отвертим і бажав би, щоб те саме зробили й інші. Швайцарія є одинокою державою, що вступила в Союз Націй на підставі всенароднього голосування і рішення кантонів. Ледви коли передтим відбувалась така жива виміна думок та поглядів, як при цьому акті. Союзний уряд вставлявся за вступ цілою вагою свого авторитету і перепер його. Основники Союза Націй вибрали Женеву за осідок тої нової установи і тимсамим висловили нам своє довіря. Наша публична опінія була тоді і є ще нині дуже вражлива на того роду почести для нас. Факт, що ми якраз є тим краєм, де поселився Союз Націй, мав той вплив, що наша публична опінія була заінтересована життям і успіхами Союза може більше, як в якій іншій країні. Все те, що відіґрається поблизу когось, має в собі те, що тим люди особливо цікавляться.

„Вже від самого початку були ми рішучими приклонниками універсальности Союза Націй. Це ми на ділі також виказали. Колиб я не побоювався викликання певного несмаку в присутніх, я позволив би собі зацитувати мою промову з 15. листопада 1920 року, яку я мав тоді з приводу святочного відкриття перших зборів Союза Націй. Я тоді прямо згадував про Росію, коли висказав побажання, що одного гарного дня Росія, вилічена зі свойого запаморочення й увільнена від пануючої нужди, буде потребувати в Союзі Націй помочі на своє виздоровлення і ту поміч дістане. Швайцарська влада все виказувала свою приязність московському народови, одначе не хотіла признати правним теперішній режім. Влада є дальше рішена видержати на свойому відмовному вичікуючому становищі. В 1918 році ограблено наше посольство в Петрограді і змасакровано одного посольського урядовця. За те ми навіть не замітили відтінку якогонебудь перепрошення. В 1918 році аагрожував нашій державі ґенеральний страйк зі всіми страхіттями горожанської війни і через те ми були змушені при помочі баґнетів випросити від себе совітську місію, яку ми доти терпіли в Берні, бо якраз ця місія викликала всякі звязані зі страйком непорядки. Скоро лише цього року почато говорити в ипльоматичних кругах про можливість приняття большевиків до Союза Націй, швайцарський уряд заразже повідомив парлямент, що на це він не може погодитись. Такий всуп до Союза Націй міг би довести коли не до правного то принайменше до фактичного навязання відносин із Совітами. Одначе про це не могло бути ніякої мови. Тримаючись елементарних засад обережности, уряд здержувався від остаточного рішення в тій справі до того моменту, доки справа не була ясна і доки сказання остаточного рішення, цебто або — ні — або здержання від голосування, що в дійсности також є легкою формою заперечення, не було конечно потрібним. Наша публична опінія займалася тою проблемою тим основніше, чим більше наближувався речинець внесення большевицького прохання про приняття до Союза Націй. Я зараз вам скажу, як і чому виникла серед народу така реакція, одначе дозвольте мені передтим сказати декілька слів про змисл і далекосяглість того руху. Наша публична опінія була все вільною і реаґує на всякі справи так, як цього сама хоче. Також наша преса є повністю вільною. Союзна рада не має в свойому розпорядженні жадної преси. Вона не відчуває жадного натиску згори, ба навіть тіни якогонебудь натиску чи інспірації. Ми маемо численні товариства патріотів всякого роду, які плекають і піддержують вільний горожанський дух в народі. Колиб було інакше, то миб не були демократами. На цю нашу демократію ми є горді. Вона є одним з наших життевих елементів. Без демократії не може бути жадної Швайцарії! Коли у відношенні до якогось важного питання наша преса і значна більшість горожанських товариств чи організацій висказуються однаково без огляду на це, якої вони партії, околиці чи мови, то це значить, що ми стоїмо перед ясно визначеною волею народа. З тим повинен числитися союзний уряд тим більше, коли й його власний погляд погоджується з публичною думкою. А це було в цьому випадку.

„А тепер, поминувши деякі менше важні справи, я перейду до самої суті справи і поставлю всім запит у відношенні до приняття Совітів до Союза Націй: чи режім, який в теорії і в практиці бореться за розповсюднення комунізму, відповідає умовам приняття в Союз Націй? Лише мимоходом вкажу я на текст і дослівні постанови нашого пакту. З цього міг би я витягнути дуже сильні арґументи. Але багато важнішим від цього є змисл і ціль пакту, який є такий самозрозумілий, що про це не виплачується згадувати.

„Комунізм на кождій ділянці життя, релігії, моралі, взаемного співжиття, політики і господарства означає основне заперечення всіх тих ідей, на яких основане наше життя і буття. Більшість держав забороняє комуністичну пропаґанду, а всі вважають її за державний злочин, коли вона починає переходити від теорії до діла.

„Світовий комунізм поборює релігійні ідеї і духотворчість у всіх їх виявах. Ленін прирівнав релігію до опію. Свобода совісти існує там лише в уяві. Священики і їх родини не дістають там ніяких хлібних карток. Доми божі не служать тепер свойому призначенню і занепадають. В Москві було колись 500 церков і каплиць. Сьогодні правдоподібно залишилося лише 40 з них. Християнські церкви цілого світа до глибини душі зворушені благаннями помочі їх братів у Совітах. В останньому році в Швайцарії підписали понад 200 тисяч людей так звану мученицьку петицію.

„Комунізм розбиває основи родинного життя. Він відкидує індивідуальну ініціятиву в житті. Він нищить приватну власність. Він орґанізує працю в таку форму, яку трудно розріжнити від форми примусових робіт. Совіти навістила тяжка голодова катастрофа і зовсім безсторонні глядачі запитують себе, чи ця голодова катастрофа має природні основи, чи може вона спричинена в основі фальшивою господарською соціяльною системою.

„Одначе характеристика комунізму всіми тими познаками, що я їх спробував обективно накреслити, ще не вичерпана. До цього ще долучується цілком рішуча і важна обставина, яка ставить його в суперечність до необхідних і у всьому світі признаних засад відношення одної держави до другої. А це є його вимога опанувати ввесь світ. Його ціллю є світова революція. Його природа і динаміка пруть його до пропаґанди на чужині. Життевим законом комунізму є розбудувати свої заступництва, поминаючи всякі політичні границі. Колиб він з цього зрезиґнував, то він би сам себе заперечив. Якщо він залишиться вірним цим своїм вимогам, то тимсамим він стає ворогом нас всіх, бо він всім нам загрожує в основах. Зовсім легко булоб всі ті твердження зілюструвати автентичними текстами з офіційної большевицької літератури. Я одначе подарую собі й вам ці зайві цитати. Тут іде про засади, яких ніхто не оспорює і не міг би оспорювати.

„Отсе я відчуваю вже тепер закид, що треба вистерігатися змішувати комуністичну партію з большевицькою державою. Цей закид одначе безсильний. Большевицька держава, московська комуністична партія і третій інтернаціонал, що його партія створила, є одною моральною цілістю в цілому. Большевицьку державу засновано на те, щоб здійснити програму комуністичної партії. Ленін зєднав був в одній особі і функції голови держави і найвищого провідника партії. Теперішній ґенеральний секретар партії є номінально лише головою партії, а не держави, а в дійсности він є паном в державі. Злучення держави з партією є нерозривне. Партія приказує, а держава виконує її накази.

„Ось тут можнаб мені зробити другий, уже важніший закид, що його передумано докладно. Але й це зі свого боку я докладно прослідив. Кажуть, що Совіти є величезним простором зі 160 міліонами мешканців. Ця держава хилиться з одного боку до Азії, а з другого до Европи. Вона простягається на два континенти і тому булоб небезпечно залишати її без нагляду або свідомо відсувати на бік. Союз Націй не є нічого іншого, як нова форма інтернаціональної співпраці. Він не є ніякою моральною інституцією, а лише політичним обєднанням. Найшляхотнішим його завданням є виключення воен за дужки людського ставання та вдержання мира. Коли приняття Совітів до Союза Націй має служити справі мира, то з тим требаб погодитись, не зважаючи на всякі побоювання і викиди совісти та всякі обридливости, що їх мають деякі уряди. Нічим не забороняється сподівання, що продовжування співпраці Совітів з іншими державами в лоні Союза Націй приведе до такого розвою річей, який викажеться добродійним для всіх, а зокрема для Совітів.

„Ви, пані і панове, напевно здивуєтеся, що я того роду розважанням відмовлю всякої доцільности й вартости. Уряди Франції, Англії та Італії довели до відома союзного уряду Швайцарії такого роду погляди за посередництвом своїх заступників у Берні нормальним дипльоматичним шляхом. Ті розмови, які вів я як начальник політичного департаменту, відбувались по приятельськи та з повним довірям. Я не мав ніколи враження, щоб хтось хотів на нас натискати безпосередньо чи посередньо. Я вважаю за свій обовязок це тут підкреслити, щоб розвіяти всякі навіть найменші підозріння в цьому напрямку.

„Хоч ми розуміли погляди інших держав, а передовсім великих держав, то всежтаки ми мусіли виходити з іншого заложення. Країна така, як Швайцарія, що у великій політиці не може й не хоче відіґравати ролі, мусить у потребі керуватися своїми власними внутрішніми засадами. Навіть найбільше засадничий опортунізм, опортунізм високих міркувань, є деколи просто заборонений. З іншими державами можемо ми почати конкуренційну боротьбу лише за моральне значіння і впливи.

„Не можемо ми вірити ні трохи в еволюцію большевицького режіму, якоїб ми всі так собі бажали. Не можемо ми зректись на користь універсалізму й ідеї, що між державами повинно існувати принайменше якесь мінімум моральної і політичної спорідненості. Союз Націй є, зглядно повинен би бути, на нашу думку, найвищим осягом людських прямовань. Коли 16. травня 1920 р. швайцарський нарід і кантони висловилися за вступ Швайцарії до Союза Націй, поминувши всі традиційні перешкоди для цього, то вони керувалися при цьому лиш ідеалом Союза.

„Нині всі Швайцарці національно і патріотично настроєні, мають загальне враження, що Союз Націй підприймає щось небезпечного, так, якби хотів помирити вогонь з водою. Коли Совіти нагло západ перестануть лаяти Союз Націй і вважати його, за дефініцією Леніна, орґанізацією розбишаків, то це можнаб собі вияснити напруженою атмосферою перед бурею на Далекому Сході. Одначе через те ми не є в стані довіряти Совітам. Ми не можемо бути причасними до того акту, що придасть Совітам таке значіння, якого вони передтим не мали.

„Одначе кістки вже кинені. Ми заняли позицію сторожа і вістового й при цьому сподіваемося, що дійсність будуччини викаже, що наше недовіря було надто надмірне. Ми сподіваемося, що всі інші держави будуть нам помічними в тому, щоб запобігти створенню з Женеви центра розкладової пропаґанди. Ми будемо надзвичайно обережні. Це наш обовязок. А тимчасом для нас вистарчає, що Совіти не будуть приняті до Союза одноголосно, може й з цвітами, без огляду на їх минувшість.

„Навіть по приняттю большевиків Рада Союза Націй і Збори станутъ перед багатьома отвертими питаннями. Рішення Союза Націй про вдержання незалежности Грузії пропаде в забутті. Але люди будуть зі співчуттям вступатися за долю Вірменії, України й інших поневолених країн. Чейжеж не можна сказати, що тимсамим ці проблєми будуть усунені зі світа. Симпатії культурного світа є по боці тих героїв, що боронять своє життя та волю. Проблєми ці не передавнені, і ми сподіваемось особливо, що коли Совіти ось тут будуть виступати, в Женеві будуть чутні голоси, які в імени голосу совісти зажадають від московського уряду вияснень. Ті голоси осудять большевицьку антирелігійну пропаґанду, якій рівної в життю людства нема і яка погружає християнство в жалобу, а з ним і всіх людей, що вірять у Бога і кличуть до нього про справедливість.

„Я кінчу. Я спробував заговорити так, як говорить значна більшість швайцарського народу. Мені дуже тяжко давати іншим научки. Одначе я говорив свобідно. Як би я був цього не зробив, то був би не виконав свойого обовязку. А для Союза Націй честь, що це питання вступу большевиків, хоч яке воно драстичне, так спокійно почалось і перебалакується. Швайцарський нарід прийме ваше більшосне рішення зовсім холоднокровно і здисципліновано, так, як годиться народови з 400-літньою традицією".

На цьому закінчив свою промову швайцарський делеґат Мотта. Буря оплесків нагородила його виводи, бо так усі думали, як він, але не так усі робили, як він. Знаючи большевиків та їх облудливість, не улягає вже нині ніякому сумнівови, що колись деякі з членів Союза Націй згадають пророчі слова Мотти, тоді, як большевики зроблять з Союза Націй свою пропаґандивну трибуну.

— А хто це пішов?

— Начканц (начальник канцелярії) Іван, бувший Семенович.

— Чомуж Іван бувший Семенович?

— А він в анкеті заявив, що батько його — не його батько. — (З большевицького гумору).

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

(1)

— Нарешті!

Так шепнув до себе, радісно зітхнувши, Сидір Завалич, коли директор школи подав йому свідоцтво.

Се було в нижчій сільській школі для синів сільських господарів. Між школярами був також сей Сидір Завалич, син найбільшого богача в Солодині. Ціле село дивувалося, що такий богач дав сина не до такої школи, з якої виходять попи, адвокати і доктори, а до школи хлопської, в якій професори вчать лиш се, що „підглянули у хлопа".

— То цілком так, як би свіже масло мастив маслом старим, або як би горівку робив, розпускаючи воду водою, — казали в селі.

Старий Завалич не журився тим, що люди торочать. Хоч люди казали, що він годен був і повинен був дати сина на теольоґію, або на права, або на медицину, не зробив сего, бо не хотів, щоби його маєток пішов у чужі руки. Вдовець Завалич мав тільки того одного сина. Як би через ті школи Сидір знайшов собі інший хліб, то очевидно вже не хотів би і не міг би господарити на ґрунті. Взагалі покинув би село. Свою батьківщину продав би. Щоби син не міг втекти від своєї батьківщини, Завалич дав його до рільничої школи.

— Нарешті! — думав Сидір, ідучи до своєї кватири, щоби забрати своє шмаття і ще нині віднхати до Солодина. — Крайна пора вертатися, бо Фрузю баламутять парубки. Гринько найнебезпечніший. Хоч вона поклялася, що буде мені вірною до смерти, то таки ліпше бути на місці і самому пильнувати, щоби дівчина свою заклятьбу не забула. Той Гринько дуже небезпечний, бо за ним чогось то дуріють всі дівки... Треба буде побалакати з батьком, щоби позволив мені оженитися, ще заки Гринько й інші парубки, пішовши до війська, відслужать своє. Покищо вони небезпечні не є, бо кождий з них ще має перед собою три роки війська.

Завалич мав право виреклямувати сина з війська, бо вже старий був і Сидір був одинаком. Виреклямований міг би зараз оженитися. Про все те ще пора було думати, бо Сидорови було щойно вісімнацять років, та уява залюбленого, ще й заздрісного, квапила і силкувалась той час скоротити.

Нині торговий день. На торговици були фіри з кождого села цілої околиці. Сидір перейшовся по цілій торговиці, зупинявся при кождій фірі з Солодина і питав, коли поїде назад. Саме сусід Завалича сказав, що поїде зараз.

— Возьмете мене? — спитав Сидір. — Мене з малим куферочком?

— А чомуж би ні? — сусід відповів. — Чи я раз їхав кіньми твого тата? — Нехай раз його син поїде моїми.

—Ви поїдете попри мою кватиру. Зупиніться коло хати, я там присядуся.

— А ти вже готовий? Бо я зараз їду.

— Готовий, ані хвилиночки не будете чекати, — відповів Сидір і пішов до хати.

Хоч сусід так квапив, то надїхав не скорше як за годину. Сидір присівся зі своїм куферком і нарешті поїхав.

— Чи до Солодина заїдемо ще за днини? — спитав сусіда.

— Такими кіньми не заїхав би? — сусід відповів, показуючи батогом на коні. — То не гуцулики і не хлопські коні. Один крок такого коня, за чотири хлопського.

Сусід справді міг бути гордий на свої коні. Хоч хлоп, купив собі коні такі, яких не мав неодин великий панський двір. Були гарні, великі, шпаркі. Гнали як вихор. Лиш там, де дорога йшла під гору, троха звільняли. Такі хвилі сусід використовував на балачку.

— Добре, — сказав до Сидора, — що ти вже скінчив ту школу і лишишся в хаті. Твій тато в сім році постарівся так, начеб сей рік був десять років довгий. Мабуть уже не годен господарити. На таке велике господарство потрібний молодий господар. Вертаєшся в саму пору, щоби заступити немічного батька.

— Мій батько ще не такий немічний, — замітив Сидір. — Тому два місяці був у мене.

— Саме ті два останні місяці були якісь найгірші у нього. Сам знаєш, який він веселий все був. Від двох місяців я не чув, щоби він коли зажартував; я не бачив його усміхненого. Цілком перемінився. Він сам доміркувався, що йому вже не господарити. Худобу геть усю випродав. Ще лиш пара коней лишилась і дві корови.

— На таке велике господарство одна пара коней замало, — замітив Сидір. — Може батько загадав купити воли, щоби волами робити?

(Дальше буде).

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Свято сорокліття Українського Народного Союза.

Як по інших громадах, так і в нашій відсвятковано сороклітний ювилей Українського Народного Союза. Урядники девятьох відділів, а іменно: 4, 54, 70, 170, 196, 257, 270, 275 і 286, зійшлися на наради і вибрали зпоміж себе Ювилейней Комітет, до котрого увійшли: Г. Євсяк, почесний предс.; Михайло Мельниченко, предсідник, Данило Мадай, заступник предсідника і голова публікації, І. Готра, писар, і Михайло Баран, скарбник. Згаданий Комітет розділив роботу між себе і негайно забрався до праці. А праця була не легка, коли взяти під увагу нашу джерзиситську громаду. Комітет постарався про гарну програму, котру заповнено платними оголошеннями ріжних інституцій, підприємств і поодиноких одиниць з привітами, що покрило фінансову сторону ювилейного свята. Крім оголошень і зі смаком уложеної програми поміщено в брошурці поклик до молоді англійською мовою, котрий задля браку місця годі тут переповісти. Годиться однак зазначити, що поклик цей написаний так популярно, що родичі повинні конечно його прочитати, а можна бути певним, що здорово думаючі витягнуть з цього поклику відповідні консеквенції.

Ювилейне свято розпочато в суботу, дня 29 го вересня, богослуженням в українській гр.-кат. церкві св. Петра і Павла за здоровля урядників і членів У. Н. Союза місцевих відділів, як також за здоровля головних урядників.

В неділю, 30. вересня ц. р., розпочалося властиве свято. В годині 10 рано в згаданій церкві зібрались відділи зі своїми прапорами, а місцеві властуни і Чорноморська Січ, друга сотня, повнили почесну службу, також зі своїми прапорами і в одностроях. Службу Божу і панахиду по померших членах відслужив о. В. Лотович, виголошуючи при тім наскрізь патріотичну і будуючу проповідь. Хор ім. Лисенка, під управою А. Ґели, співав на Службі Божій і панахиді. Одно тут треба зазначити, що на 700 членів У. Н. Союза в Джерзи Сиӷі, Н. Дж., дуже мало явилися у церкві, отже хоч би для самої солідарности належало взяти участь.

По обіді (в годині 3-тій, з невеличкою українською проволокою) відбувся концерт в публичній школі ч. 16. при Вашингтон вул. На концерт явилося досить поважне число, коло 800 людей, вчисляючи околичних гостей. Завдяки доборови програми і гарному настроєви співаків, концерт випав без перебільшення величаво. Праця, яку вложили аранжери цього концерту, увінчалась повним успіхом і навіть дуже вибагливий критик мусів би покоритись захопленню публики, з яким вона принимала поодинокі точки програми. Будучи під вражінням цього концерту, я не всилі по порядку описати перебіг програми; це належало би до фахового криктика.

Програма була виконана не в тім порядку, як я тут оипсую, але відповідно розміщена.

Предсідник Ювилейного Комітету, М. Мельниченко, відкрив свято короткою промовою. Дальше наступали хорові точки мішаного хору ім. Лисенка, а також діточого хору, під управою А. Ґели, котрі, як вище сказано, випали дуже гарно. Квартет: Марія Гела, В. Гела, М. Чура і Гр. Шустикевич, вийшов дуже гармонійно. Барітонове сольо п. П. Ординського було нагороджене рясними оплесками публики. Найвищою точкою захоплення публики був виступ двох сестер з Филаделфії, Г. і М. Шиманських. Одна має 6 років, а друга коло 12. По відспіванню прешої пісні публика перемінилася в один довго невгаваючий гомін. Прямо не знала, як виявити своє вдоволення, подив і подяку маленьким сестричкам. Стоячи на боці передньої части авдиторії, я мав нагоду обсервувати публику, з котрої неодному покотилися сльози радости. А є чим радіти, а навіть гордитись. Коби тільки наша щербата доля не позавидувала нам таких дорогоцінних жемчугів. Виступали вони в обидвох частях програми і за кождою піснею, (а було їх пять чи шість з наддатками), публика нагороджувала їх щиро-сердечними оплесками. Гарне вражіння зробив виступ групи танцюристів зі школи Клюбу Танцюристів з Ню Йорку. Деклямації Івана Сосульського і малої дівчини, Е. Нечесної, випали також вдоволяючо, за що публика нагородила їх оплесками.

Я вважаю, що головною частю ювилейного свята були ювилейні промови, котрі виголосив п. М. Мурашко, головний предсідник У. Н. Союза, українською мовою, і п. Г. Євусяк, головний радний У. Н. Союза, анґлійською мовою. Крім цього була виголошена одна надпрограмова бесіда в анґлійській мові щирим приятелем і покровителем Українців в Джерзи Сиӷі, Н. Дж., комішенером Вілямом Мек Говерном.

Хоч як змістові були всі три промови, то переповідати їх в тім місці, значило би писати історію заложення У. Н. Союза, що найобширніше висказав предсідник п. М. Мурашко в своїй більше як півгодинній промові. Виказав він моральні і матеріяльні користи з заснування такої інституції як також додатній вплив на культурний розвиток української еміґрації.

Промова гол. радного, Гр. Євусяка, звісного активного провідника в нашій громаді, не багато ріжнилася змістом від промови гол. предсідника, хіба, що була коротша і більше звернена в сторону молоді з зазивом вступати в члени У. Н. Союза.

Поява на плятформі комішенера В. Мек Ґоверна викликала бурю оплесків. Комішенер був перед обняттям теперішнього уряду поліційним суддею, тож мав нагоду пізнати всіх мішканців нашої місцевости. Українців він пізнав, як дуже мирних горожан, що дуже рідко попадають у конфлікт з законами. В своїй промові взивав він до кооперації з урядом в теперішних часах депресії, як також звертався до молоді, щоби піддержувала таку інституцію як Український Народній Союз, бо Союз, виплачуючи посмертне і ріжні запомоги своїм членам, в значній мірі пособляє урядови в теперішнім тяжкім положенню. Бесіника нагороджено рясними і щирими оплесками.

Хором ім. Лисенка і діточим хором проводив п. Андрій Ґела. До хору мішаного, квартету і соля акомпаніювала панна Люба Гладка, а до діточого хору панна Ольга Дмитрів. Концерт закінчився десь коло 7-мої години, відспіванням американського й українського гимну.

По концерті була вечеря, в котрій взяло участь коло сотки місцевих і позамісцевих гостей. Вечеря відбулася в галі Українського Народного Дому при 181—183 Фліт вул. Комітет Ювилейний постарався, що столи аж угинались від тягару ріжних перекусок. Гостям забрало доброї пів години, щоб цей тягар облекшити. Опісля, коли вже пугарі обкружляли всі столи, посипались бесіди. Говорили: гол. предсідник У. Н. Союза М. Мурашко, гол. фін. секретар Роман Слободян, гол. радний Гр. Євусяк, гол. радний Іван Лисак, адвокат М. Ваґнер, В. Ваґнер, Іван Штогрин, Андрій Ґела й інші. Темою майже всіх промов був Український Народний Союз, історія його заснування і розвою, а головно поклики до дальшого піддержання і поширення через наплив молодого покоління в члени У. Н. Союза. Дуже влучно висловився в своїй промові гол. урядник Роман Слободян, звісний зі своїх популярних промов по Америці й Канаді, що розвій і скріплення Українського Народного Союза в значній мірі залежить від українських матерей, котрі вчать своїх дітей, як шанувати свої установи і любити свою Неньку Україну. Січовик Володимир Кушнір взивав родичів до вписування своїх дітей у ряди Чорноморських Січей і Пласту, де вони, набравшись карности і національної свідомости, напевно стануть членами Українського Народного Союза. Володимир Ваґнер звернув увагу на рідну школу як підвалину будучности і скріплення Українського Народного Союза.

При тих і тим подібних промовах відбувалась вечеря в дуже поважнім настрою, хіба адвокат М. Ваґнер своїми дотепними оповіданнями перервав на хвилю серіозність теми. Предсідник Ювилейного Комітету, М. Мельниченко, подякував гостям за участь у концерті і вечері, почім гості коло 12-тої години в ночі розійшлися з вдоволенням і гарним настроєм духа. Честь аранжерам, що уладили таке величаве свято.

Союзовець.

З ОБЄДНАННЯ

Згідно з артикулом 18 статута "Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" і на підставі ухвали екзекутиви з 9 жовтня 1934 р. відбудеться в ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., 83 ҐРАНД СТ., В СУБОТУ, ДНЯ 27 ЖОВТНЯ 1934 Р.

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ

з таким порядком нарад:

1. Відкриття.
2. Звіти екзекутиви.
3. Звіт контролі.
4. Внески і запити.

НАРАДИ ЗАЧНУТЬСЯ ТОЧНО В ГОДИНІ 3-тій ПОПОЛУДНІ. ВСІ ЧЛЕНИ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБОВЯЗАНІ ЯВИТИСЯ НА ЗАСІДАННЮ.

ЗА „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ":

О. РЕВЮК, предс., Л. МИШУҐА, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

Павло Постружин.

ГЕРОЙСТВО КАПРАЛЯ СУМИКА

Ранній ранок. Густі, дрібні клаптики снігу літають на вітрі, падуть і до отвореної шопи.

— Грим! Грим! — десь далеко гремлять гармати. — Тра-та-та — чути лоскіт скорострілa. Годі розпізнати, чи то стріляють Москалі чи наші.

Капраль Сумик чує холодні каплі, які найшлися на його лиці з розтопленого снігу. Розкинув кожух і „цельту", що в них учора був загорнувся, мерщій зіскочив із залубень, витягнувся закостенілий, схопив трохи снігу та ним вмив лице, вже кілька днів невмиване.

— Алеж бо я голоден! І морозить мене. Голод то ще нічого, його можна кілька днів видержати. Одначе студінь? Студінь тяжче перенести. Щоби бодай трохи загрітися! Одначе де?

— Гей, Павле! Ходи з нами! — кликнув телефоніст Вуйнович із дороги.

— А ви три куди?!

— Ми направляли телефони, тепер вертаємося. Завернемо кудись трохи до „каварні". Трохи горячої кави не зашкодить нам. Ідеш?

— Та чи буде й для мене трохи тепла? Знаєте, хлопці, я вже кілька днів не їв так як належить.

— Якжеж то, Павле, таж ця Румунка, що ти з нею заручився, має вівці. Може дати тобі молока.

— Так, має вівці й учора вечером я просив у неї трохи молока. Вона взяла мою шалю (ідунку), ми пішли до стайні. Ледви вона ввійшла всі вівці поставали наче вкопані. Ноги розставили, а вімя, повніське молока, звисає їм наче мішок. Приклякла до одної вівці, лівою рукою приставила вівці мою шалю коло задніх ніг, а правою натискає дійку. Цюрцюр — цюр-цюр і за хвилину було молока половина шальки. Я радів, що питиму тепле молоко. Пішла потім до другої вівці. Доїть, доїть, я жду та чую: цюр-цюр — цюр-цюр, коли нараз чую: цень-цень, цень-цень... Озираюся на Румунку та вівцю, а вона, прошу вас, підняла хвіст високо вгору, а чорні бібки, наче лічкові горіхи падуть, простісенько в — мою шальку — в моє молоко.

— Бр-р-р... тьфу!

— Так, бр-р-р. — Питаюся я її: — Що будете тепер робити?

— Що би робила? То нічо! То буду робила, — каже вона, бо трохи знала українську мову — тай пальцями повибирала всі бібки з молока й викинула їх із шальки. — А хай тебе!...

— Ха-ха-ха! — сміються всі.

— Я з того всього пішов голоден у шопу, загорнувся в кожух і цельту, сів у залубні тай твердо заснув.

— То ти бодай добре виспався. Ми всю ніч не спали, бо Москалі наступали.

— Так! Я твердо заснув, спав якийсь час, одначе потім! Ах, коби ви знали! Я цієї ночі пережив щось такого, чого ніколи не зможу забути. Така жахлива пригода не забувається так легко. Ще мені жижки трясуться, ще дріжу з жаху, який я пережив цієї ночі. Слава Богу, що я вчора вечором сів був у залубні з револьвером.

— Справді, чоловіче, ти дійсно зле виглядаєш! Може хто напав був на тебе?

— Так, напав, одначе не один, а більше їх було. Прокляті! Ще бачу перед собою ті роззявлені пащі! І їх жевріючі очі! Ах, коб ви знали, як дивилися на мене!

— Та нумо, чоловіче, оповідай лише далі! Я дуже цікавий, — сказав Вуйнович.

— Оповідайте, пане капраль, оповідайте нам далі, — просять телефоністи.

— Ух!... холодно, страшно морозить мене, тяжко говорити.

— Ходи, підемо там до тієї бараки. Там є якісь кухарі, то трохи загріємося.

— Позвольте нам трохи в вас загрітися. Ми намерзлися всю ніч, — сказав Войнович, як дійшли до бараки.

— Станьте ближче коло „фаркіхи" (польової кухні) тай загрійтеся. Слабо горить, бо ми щойно стали варити каву, — відповів кухар.

— Ех, братіки! Щоби мені тепер трохи теплої кави, коби я також і з середини загрівся! Тоді мені лекше булоб оповідати вам мою пригоду з цієї ночі.

— Оповідай, Павле, бо мусимо поспішати до батерії, а то наш Вальдгавзер знову сваритиме.

— А що вам пригодилося, пане капраль? — спитався кухар.

— Страшне, приятелю! Цю страшну пригоду розповім вам, як лише проковтну трохи горячої кави, бо знаєте я ввесь іще дріжу. Я геть промерз. Геть аж до костей.

— Ось, зараз буде. Я маю тут трохи в котелку. Прошу, лиш уважайте, бо горяча!

— Ах! Смачна! — сказав Сумик, коли душком випив повну хохлю. — А тепер слухайте:

— Ви знаєте, що ще вчора вечором там у тій шопі були залубні?

— Так, так! То залубні того священика з Черновець.

— Так, та той священик утік у Румунію, а його залубнями їздить підполковник Бардош. І вчора підполковник доїхав аж сюди. Сани оставив у шопі, а далі відїхав верхом, бо лісом годі саньми їхати. Я під вечір прийшов із Садагури. Такий втомлений. Це молоко я виляв, пішов у шопу, сів у мягке сидження залубень, загорнувся в бунду та „цельту" тай заснув твердо. Аж тут серед ночі хтось будить мене. Я нічого. — Та лишіть ви його. Хай він їде з нами, я його знаю. То капраль із тяжкої далекострільної батерії, там біля нас. Хай їде. Завтра вранці привеземо його назад.

Підполковник сів біля мене. — Поганяй! — Це я ще чув крізь сон. Залубні мчаться дорогою, сніг розскакується на оба боки. Як ми були вже дадалеко, нараз „У-у-у!" Підполковник схопив револьвер. Збудив мене. Я злякався: „Що? Де я?" „Нічого, не бійтеся, беріть ваш револьвер, бо нас здогоняють вовки. „У-у-у!" — чути знову. Заки я спитав сам себе, як я дістався сюди, добув я револьвер. Вовки наближалися скоро. Чути було тріскотню вистрілів. Звірюки підбігли зовсім до саней. Коні сполошилися. Мчаться стрілою. Ми булиб може втікли, та нас друга тічня напала з боку. — Коби нам тільки не кинулися на коней, бо за годинку будемо в Чернівцях, — сказав підполковник, а з його револьвера лише блискало. Впало кілька вовків, а інші зараз кидалися на вбитих. Та тих бестій було багато, а наші револьвери були вже порожні. Що нам тепер робити? Аж нараз кілька вовків прискочили до правого коня. Оба коні стали дуба, відскочили на бік, кинулися в сніг, а з ними й ми найшлися в рові, а залубні на нас.

— Ах, Боже! — зітхнув Вуйнович.

— Далі, далі! — каже кухар.

— Ех, далі було страшне. Подумайте, нещасні коні ржали. Візник стогнав, підполковник і я копирсаємося під залубнями. Моя права нога була на дворі. Боже, подумав я, як тепер мене вовк схопить за ногу. Я старався втягнути ногу під залубні, та не можу — підполковник лежить на ній. Я зібрав усі сили й мені пощастило підполковника відкинути та ногу втягнути до середини. Слава Богу, подумав я.

— Слава Богу!

— Це вас уратувало.

— Так, булоб слава Богу, колиб було не сталося те, що сталося опісля.

— Що, ради Бога?

— Слухайте лише! Ми під залубнями в глибокому студеному снігу, та мені душно. Горячо нам. Побіч стогнуть коні. Чути клансання вовчих зубів, мляскання язиків. Певно звірюки теплу кров хлептали. Знову стогін візника. Підполковник кликнув на візника. Так, та бо й візниковий стогін затих. Я шепнув підполковникови, щоби ми були тихо під залубнями. Хай прокляті вовки намучаться біля коней, а заки розідніється, вони порозбігаються. — Добре, добре — сказав підполковник — лише скулімося, щоби лекше видержати під залубнями. — І ми обняли один одного. Так обнявшись, скулені лежали ми довго — довго, аж тут — ах Боже!

— Ради Бога, що потім сталося?

— Сильне хропіння коня і залубні помчалися через нас вперед. В останній життєвій напрузі один кінь шарпнувся та поскакав. Тепер ми були увільнені від залубень, одначе не від вовків.

На підполковника вдарив піт. Я сховався за пригорбом дороги. Револьвер держу в руці. Та що мені з нього — порожного? Хочу витягнути шаблю. Не можу, бо зігнулася. Е, я битиму револьвером, буду боронитися до останнього віддиху. Залубні не віділхали далеко, всього кілька кроків. Коло коней чути було хропіння. Тріщали кости. Аж нараз, а-а-х! — Сумик увесь іздрігнувся.

— То страшне!

— Страшне, страшне! Дві великі звірюки наближалися до мене. Одна схопила підполковника за горло. Друга прискочила до мене. Серед тієї білини снігу я добре бачив довкола розявлені пащі. Ввесь вовк кровавий, очі йому жевріють серед пітьми. Я злякався. Підняв револьвер. Замахнувся. Вовк пристанув. Дивиться на мене. Мені здавалося, начеб дивився мені просто в вічі. Знову прискочив до мене. Я револьвером: тарах! і...

— Ради Бога і що?

— На це я в залубнях пробудився.

— !!!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 14. жовтня, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів прибути на мітінґ. — Тимко Кальмук.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Укр. Нар. Союза, від. 292, подає до загального відома усім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, в годині 12:30 вполудне, в гали парафіяльній при Кліперт вул. На ті збори обовязково повинен прибути кождий член. Ще раз взивається тих членів, котрі ще не виміняли своїх грамот, щоб були ласкаві це зробити цього місяця, а не чекати останнього дня. Багато з нас має діти, а вони ще не є вписані до У. Н. Союза. Коли родичі самі не подбають, то діти самі туди не зайдуть. Довгуючих членів проситься, щоб старалися вирівнати свій довг. На мітінґу буде обговорена справа свого союзового дому. — Д. Запотічний, предс.; О. Старко, кас.; Петро Кізел, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Українське Тов. Січ, від. 282, повідомляє членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го жовтня, в годині 2-гій пополудни, в Укр. Нар. Домі, 1317 В. Фест вул. Всі члени і члениці, як також і ті члени і члениці, котрі переступили з молодечого департаменту, повинні прибути на цей мітінґ. Рівночасно повідомляється всіх тих, котрі є довжні три місяці, що будуть суспендовані коли не заплатять свого довгу. — Іван Пігуляк, предс.; М. Малимон, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць місцевих і позамісцевих, що мітінґ відбудеться в неділю, 14. жовтня, в годині 3. пополудни, в гали церковній. Проситься члениць прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих напоминається вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Тих, котрі ще не виміняли своїх грамот, просимо принести старі грамоти на мітінґ, а ті, котрі вже виміняли, нехай прийдуть на мітінґ і заберуть собі свої нові грамоти. — О. Скробач, предс.; С. Гунька, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 248, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 14. жовтня, в годині 12:30 вполудне. Проситься всіх членів прибути на час. Взивається всіх членів, щоби не брали вкладки від тих членів, котрі можуть прийти самі на мітінґ. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Гр. Задорожний, предс.; Ст. Прийма, кас.; Й. Урбан, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 14. жовтня, в годині 12:30 вполудне. На цей мітінґ всі члени повинні явитись, бо є важні справи до вирішення, а іменно справа 35-літнього ювилею існування нашого відділу, який має відбутись 4-го листопада ц. р. і посвячення українського прапора. Члени, котрі ще не виміняли старих грамот, нехай стараються це зробити, щоб потім не нарікали, як прийдеться їм платити більше від старих родів. Старайтеся привести свої діти, ті що перейшли з молод. департаменту, нехай зачинають платити свої вкладки, котрим вийшов час до плачення. Не явившийся на мітінґу член заплатить кару 1 дол., а урядник 5 дол. — Дм. Оривич, секр.; М. Клюсик, предс.; М. Гусак, кас.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 50, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в гали церковній, 34 Біч вул. Кождий член і членицця мусять прибути на збори, бо треба обширніше поговорити про 40-літній ювилей У. Н. Союза, котрий відбудеться 28. жовтня. Проситься членів придбати цього місяця хоч по одному новому членови, тоді ми покажемо, що ми дорожимо нашою найбільшою і найсильнішою організацією. Берімся всі до тої праці. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. — Іван Глива, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 13. жовтня, в домі Укр. Громади на 23-тій і Брави вул. Початок в год. 8-мій ввечір. Проситься членів вирівнати вкладки, щоби уникнути суспензи. В інтересі кождого члена є, щоби не був задовжений. Також обовязком кождого є на зборах бути. Котрі мають перейти на новий рід обезпечення, хай принесуть свої грамоти. Ті, котрі присилають чеки або моні-ордери, хай пишуть на P. Maksymovich, а присилають до секретаря. — О. Ґорохівський, предс.; П. Максимович, кас.; Мих. Туркот, секр.

ГЛЕСТОНБУРИ, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталььний мітінґ відбудеться в неділю, 14-го жовтня, в годині 2-гій пополудни, в гали церковній при Ґров вул. На порядку деннім, крім звичайних справ, секретар відчитає касове спраздання за три чверти року та стан каси по конець місяця вересня ц. р. Члени, котрі ще не виміняли старих грамот, зволять це зробити на цім мітінгу, бо реченець довиміни грамот незадовго скінчиться. Це кождий міг бачити з проголошення головним секретарем У. Н. Союза в часописі Свобода. Не явившийся без важної причини член буде караний, як ухвалено в братстві. — Лука Сидорак, предс.; Іван Сидорак, кас.; Семен Куцікевич, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 жовтня, в годині 2-гій пополудни, в Укр. Гор. Клюбі, 414 — 7-ма вул. Проситься всіх членів прибути на ті збори. Довгуючі члени щоб постаралися вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі ще довжні за тікети і відзнаки, щоб постарались заплатити на цих зборах. — Р. Рубльовський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться у неділю, 14. жовтня, в годині 1-шій пополудни, в гали на Сікот вул. Проситься членів конечно прийти на цей мітінґ, бо є дуже важна справа. Члени, котрі занедбали платити свої вкладки, щоб опісля не нарікали, коли будуть суспендовані. — Ст. Михайлюк, предс.; Ів. Слупецький, кас.; В. Тарас, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. жовтня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Обовязком є кождого члена явитись на означений час, бо є важні справи до вирішення. Пригадується членам, що позістаєсь тільки хвилинка часу і кампанія 40-літнього ювилею У. Н. Союза скінчиться. Тож прискоріть свою задачу і приводіть нових членів до Тов. Дністер і У. Н. Союза. Напоминається довгуючих членів вирівнати свої залеглости, щоби оминути суспензу. Не явившийся на збори член підлягає карі після статута. — Ілія Гузар, гол.; Яків Вайнер, рек. секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 216, повідомляє усіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 14. жовтня, точно в годині 2-гій пополудни, в гали парафіяльній, 12205 Парнел Еве. Обовязком є кождого члена прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження і буде вибір нового уряду на 1935 рік. Не присутний член заплатить кару 1 дол. — П. Шавала, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 14. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Вест 7-мій і Калич вул. Проситься кождого члена явитись, бо є важні справи. Котрий член ще не перейшов зі старого до нового роду обезпечення, має це зробити того місяця. Довгуючі повинні вирівнати свої довги. Хто ще не записав своїх дітей або знайомих, нехай постарається це зробити на тім мітінгу. Щоби наш відділ не був по заді інших, то старайтеся приєднати якнайбільше нових членів. — Микола Бусько, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 259, повідомляє, що трикварталььний мітінґ відбудеться в неділю, 14-го жовтня, пополудні, в гали парафіяльній, 4950 Савт Павліна вул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ. Котрий член не явиться, підлягає карі після ухвали. Кождий член нехай принесе стару грамоту до виміни, бо кождий член мусить змінити найпізніше до слідуючого місяця. — Андрій Фоца, рек. секр.

КЕНТОН, О. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115, повідомляє своїх членів і члениць, що мітінґ відбудеться 14. жовтня, в годині 1-шій пополудни. Просимо всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є справи до полагодження. — Антін Бандрівський, пр.; Антін Каюс, кас.; Катерина Дрозда, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Каледж Еве. Обовязком є кождого члена прибути на збори, бо є важні справи до обговорення. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, як також за діти, бо в противнім разі поступиться після ухвали. Хто ще не змінив своєї грамоти, хай принесе свою стару грамоту на збори, бо час уже короткий, щоб потому не нарікали на урядників, що якслід не пояснили. Кождий член повинен привести нового кандидата, щоб збільшити У. Н. Союз, а тим самим щоб не позіставатись позаду інших відділів в ювилейнім році У. Н. Союза. — Іван Кухта, предс.; Василь Савка, кас.; Іван Сподар, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх членів, що трикварталььні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, в годині 1-ій пополудни, в гали Укр. Хати, 2240 Ґрейлінґ вул. Кождий член обовязково повинен явитись на цих зборах, бо є важні справи до порішення. — М. Кулинич, секр.

ФРАНЦІЯ ВИМИРАЄ.

„Сондей Експрес" приносить довшу статтю Мусолінія п. н. „Біла раса вимирає". Присвячуючи спеціяльну увагу вимиранню Франції, автор пише: „Якщо плідність французьких подруж буде дальше зменшуватися в темпі останніх 18 літ, то за 10 літ Франція буде реєструвати річно найвище 550,000 уродин. З недостачі платників французький уряд не зможе зрівноважити свого буджету, з недостачі мужчин держава не зможе оборонити своїх границь. Не йде про небезпеку далеку, але дуже близьку. Франція не має години часу до страчення, щоби знайти спосіб заради. В кількох департаментах треба вже тепер замикати школи з причини недостачі учнів, в інших французьких школах учаться переважно іміґранти: Італійці, Поляки, Еспанці. Якщо справа не зміниться, то можна передбачити, що при кінці століття Франція буде мати менше населення ніж теперішня Еспанія".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РАТУЙМО ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ"

Про видавництво „Світ Дитини" я вже писала на сторінках „Свободи" і заохочувала до передплати, та на мій заклик зголосилася всього одна особа, а саме п. Камфонік з Вунсакет та запренумерувала собі журналик „Світ Дитини", який коштує на рік лише одного долара і пів. Більше не знайшлоси охочих, щоби таким маленьким видатком, як півтора на рік, підпомогти таке важне видавництво для нашої молоді, як „Світ Дитини", хоч в Америці начислюють поверх пів міліона Українців, між котрими є досить інтелігенції, що розуміє теперішнє положення нашого шкільництва в краю, де майже одинокою дозволеною лектурою для шкільної дітвори є видання „Світ Дитини". Тай тут в Америці існують українські школи. А чи кожда з них має хоч по одному примірникови „Світа Дитини"? Так ні, бо лише на цілу Америку є **двацять один** передплатників. Чому у нас така байдужність до своїх видавництв? Як не будемо їх підпомагати, то вони не зможуть існувати. На днях одержала я від видавництва „Світ Дитини" листа, в якому повідомляють мене, що через брак фінансової піддержки грозить їм здержання видавництва. Український загал не сміє допустити до того, щоби здержано видавати „Світ Дитини", а тим більше те, що жиє тут в Америці. Тепер якраз пора, бо з розпочаттям шкільного року повинна кожда українська школа мати хоч по кілька передплатників. Вже вийшло число „Світика" за вересень 1934/35 р. у великому обємі та з гарними ілюстраціями. Також вийшла нова книжечка „Дітогої Бібліотеки" за вересень п. з. „Іванків День" Володимира Хроновича, де автор чудово й вірно змалював пригоди і переживання Іванка, сільського школярика-пастушка. Річ діється на Гуцульщині над Черемошем. Всі Українці, що мають діти, а в першу міру інтелігенція, котра має світити приміром для нижчих верств, повинні для них передплачувати „Світ Дитини" та „Діточу Бібліотеку". Видаток невеликий і можна на нього спромогтися, як є добра воля, а нема байдужности. Наші видавництва з трудом та великом коштом видають книжки, та хіба лише на те, щоби стояли по маґазинах, припадали порохами та служили мишам на гнізда, а видавці, витративши всі свої зусилля і гроші, попадають у зневіру та примирають з голоду. Сподіваюся, що український загал, головно священики та вчителі, поспішать з підмогою видавництву „Світ Дитини" та негайно замовлять журналик. Передплату можна висилати впрост до видавництва на адресу: "Swit Dytyny", Lviw, Zimorowycza 3, або на мою адресу. Не даймо загинути „Світикови", так як марно загинула „Молода Україна". Щеж був чудовий журнал для молоді; ще можна замовляти всі річники у видавництві „Світ Дитини".

Анастасія Кочан,
105 Wilhelm St., Joliet, Ill.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГАРРА, ОКЛАГОМА.

Український виступ у Стейтовім Колізеї.

В понеділок, дня 24 вересня, танцюристи Школи Авраменка взяли участь у відкриттю Стейтового Колізею. Перед тим виступом прибули до галі, де відбувається наука українських національних танків, завідувач стейтової вистави, Ралф Генфін і Орвал Мосієр, відпоручник міста Оклагома, щоби приглянутися танкам. Оті танки так їм припали до вподоби, що вони, хоч мали заповнену програму, знайшли ще місце на виступ українських танцюристів у Стейтовім Колізеї, а крім того чотири пари мали виступати підчас вистави кождого дня в галі „Спеніш Ґарден".

Місцеві часописи подали зараз вістку про виступ Українців. Місце, де відбувалась вистава, було заповнене. Прибуло понад 9,000 глядачів.

Початок програми вистави з акробатами пройшов нудно. Люди балакали, дітвора бігала. Нараз завідувач заповів через радіо, що виступає українська трупа з Гарра, Оклагома, з українськими народніми танками, що покаже танки своїх дідів-козаків. Орхестра заграла українську мельодію. На сцену вийшов гурт танцюристів. На поданий знак інструктора всі пішли в танок, рівний та плавний, без стуку, мов у повітрі. Публика приглядалася з захопленням; не чути було шепоту, ніхто не нарушував спокою свого сусіда балаканиною або заввагами.

Високо на небі зпоза хмар показався місяць, неначеб з цікавістю приглядався українським танцюристам, бо пробігаючі хмарки обминали його й ні одна з них не осмілися заслонити йому обличе. Веселий та всміхнений місяць, оглядаючи українську молодіж у гарних народніх строях, серед амфітеатру на великих просторах американського заходу, певно пригадував собі, що колись давно-давно він бачив подібні сцени серед сіл і піль свобідної України.

Так промайнули 15—20 хвилин часу. Танки закінчились. Публика неначе пpокинулас[illegible]. Зрив оплесків девятьтисячн[illegible] товпи народу ясно свідчив [illegible] успіх українських танків [illegible] полудневім заході. По Украї[illegible]цях прийшли Індіяни зі сво[illegible]ми воєнними танками, а [illegible] них кавбої, а потім виведе[illegible] цілу низку американських іст[illegible]ричних танків. Та це все [illegible] було нове для публики і то[illegible] вона відносилась до нього байдуже.

„Дуже гарно танцювали [illegible]країнці", сказав один уже ст[illegible]ший собі віком пан. „Так [illegible]" повів другий. „Ти заввах[illegible] тих малих дітей, як вони га[illegible]но виконували пристдки [illegible]" ворила якась жінка до [illegible] віка. „Що це за нар[illegible] Українці?" — питався молод[illegible] мужчина свого товарист[illegible] „Вони є Славяни" [illegible] повідь — такі як Чехи [illegible] дять з центральної Европ[illegible].

До самого кінця програ[illegible] нікому так щиро не [illegible] вали глядачі, як Україн[illegible]. Значить успіх українських [illegible] цюристів був очевидний.

Як публика розходилась, [illegible] чути було, як то тут [illegible] згадувано про „Юкрайнєнс", одна поважна пані в бли[illegible]чих окулярах, ідучи пер[illegible] мною, говорила до [illegible]: „Колиб мене спитались [illegible] дати нагороду „Ді [illegible] ди Вест" за танки, то я [illegible] її Українцям".

о. А. Ревера[illegible]

НАТУГА ЕЛЄКТРИЧНО[illegible] СТРУЇ ПРИ ГРОМАХ

Ще 1926 р. почали в [illegible]чині міряти натугу електри[illegible]ної струї при ударі грому [illegible] громозвід. Минулого року [illegible]ревели такі поміри на вел[illegible] скалю. При цьому виявило[illegible], що найчастіше при ударі [illegible]му громозвід відпровадж[illegible] до землі відємний електричн[illegible] наряд хмари. Пересічна нат[illegible] струї рівналася від 10 тисяч [illegible] 30 тисяч амперів. Максима[illegible] на натуга, яку зміряли під[illegible] цих обсервацій, була рівна [illegible] тисячам амперів.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(88)

Tex Myron

Copyright, 1932, by Edgar Rice Burroughs, Inc.; Distributed by United Feature Syndicate, Inc.

K-88

Убивши супа голими руками й зубами, Тарзан почув, що він може спати в спокою. Збудив його дощ, що бив сильно об його тіло. Він схопив дорогоцінні краплі та поніс їх до своїх висохлих уст.

Не багато було цієї води, але цього йому було досить. Кілька кусків мяса з супа та трохи його крови й дощева вода його освіжили значно та додали нової сили його змученим мязам.

Хоч сонце не світило, світ виглядав уже яснішим та веселішим, бо Тарзан знав, що він був уратований. Птиця, що його збиралася зісти, та дощ вратували його саме в хвилі, коли смерть виглядала неминучою.

Він пустився твердою ходою до горбів, що так приманливо підносилися в далечині, а стара сила почала йому вертатись. Темнота запала, заки він дійшов до горбів. Навіть його бистрі очи не могли пробити темноти дальше, як кілька стіп перед ним.